

PRIMORSKA DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH SINDIKATOV ZA SLOVENSKO PRIMORJE IN TRST

Leto 2., štev. 31 - Cena 4 lire

TRST, četrtek 18. julija 1946.

Uredništvo in uprava: via Imbriani št. 5
Telefon 93.710 — Rokopisi se ne vračajo

Dvanajst slavnih dni

Ni potrebno ponovno omenjati tržaškimi primorskimi delavcem, zakaj so morali ponovno stopiti v borbo brez predaha proti fašističnim tolpam, ki kužijo naše mesto. Ni potrebno govoriti, zakaj so morali spet dokazati moč ljudskih množic, ki se odločno upirajo in v kralj zatirajo vsak poskus novega, uveljavljenja fašizma v naši pokrajini.

Dnevi pred stavko so preveč spominjali na mesec neposredno pred nastopom Mussolinijevega fašizma v letu 1921. Takrat so bile opustošene tako italijanske kot slovenske demokratične ustanove sindikalni sedeži, delavski krožki, udeleženi naših časopisov. Naši delavci so bili tedaj podli in zabrti napadani, preplepani, skvadristične tolpe so razvajale po našem mestu, terorizirale so naše mirne prebivalce in počele nezasišene zločine.

Ta pouk je bil strašen ali koristen za vse naše delavstvo; strašen posebno zato, ker je stal na tisoče in tisoče življenj njihovih tovarišev in ker je povzročil tudi zadnje naštrajne vojne, ki se je končala s slavnimi majskimi dnevi 1945. leta.

Tolpe zločincev, ki so prišle k nam v času okupacije anglo-ameriške vojaške uprave, so mislile da se bo ta igra lahko ponovila tudi v 1946. letu. Mislile so nastopiti s svojim nasiljem in skušale dokazati pred vsem svetom, da ljudstvo naše pokrajine želj tako teritorialno rešitev, kot pa v resnici ni. Nato so pa imele namen zločini voljo našega ljudstva z metodami skvadrističnega kova.

Ali takrat so delavske množice odločno odgovorile v ogromni večini na ta nesramna in podla izzivanja ki jih je osodil ves demokratični svet, in so proglasile splošno stavko.

Stavka, ki so jo vodile vse resnično demokratične in protifašistične organizacije naše pokrajine, je imela torej politični značaj obrambe demokracije in vseh tistih osnovnih načel, za katera so se borili vsi zavezniški narodi in za katera so dali svojja življenja tisoči in tisoči naših najboljših tovarišev.

Četudi je ZVU z izgovorom, da je stavka politične narave, proglasila stavko za protizakonito, se vendar mi, kot organizacija, ki zastopa veliko večino delavcev naše pokrajine zavedamo, da bi privolili v neovirano delovanje fašističnega terorja če ne bi zavzeli jasnega in odločnega stališča nasproti temu fašističnemu nasilju.

Prav zato danes ponovno izjavljamo pred vsem svetom, da imajo tržaški delavci svojo močno sindikalno organizacijo postavljeno na razredni borbi in ki je pripravljena vsak čas na borbo v obrambi delavskih osnovnih pravic.

Naša sindikalna organizacija zna odločno in vedno pravočasno braniti gromne interese delavstva. Ona se obenem zaveda, da mora v vsakem trenutku vzeti v roke svoje orožje ko se morajo braniti demokracija, protifašistična načela in ustanove. Če hočemo nekje krog poudariti težo zakona in nadaljevanje z gonjo demokratičnih organizacij, naj se tudi zavedajo, da tržaško delavstvo s širokimi ljudskimi množicami vred hočeta za vsako ceno braniti demokratične pridobitve pa se tudi vrniti na barikade, če bo potrebno preprečiti povratek fašizma v našo pokrajino.

Velika splošna stavka pradedavila eno največjih stavk, kar jih pomni zgodovina naše pokrajine. Dokazala je nerazrušljivo strnjeno naših ljudskih množic, dokazala je enotno stremenje ogromne večine demokratičnega in protifašističnega ljudstva Juljske krajine.

Splošna stavka je dokazala, da se ne moremo ničesar ukreniti brez pristanka in volje širokih ljudskih množic, ki resnično sledijo protifašističnemu načelom, so se za to borili in so se nadalje pripravljene boriti se za iste ideale.

Boli ko kdaj prej je imelo priliko, tako naše ljudstvo kot svetovna javnost, videti, da elementi ki so povzročali teroristične napade, predstavljajo le osamljene skupine, po večini diake, ki so se do večer kritični po tržaških ulicah, ki Bog naj stokrat prekone Angleže, v katerim so italijanske in slovenske množice dale zadnji opomin.

Sedaj smo dokazali vsemu demokratičnemu svetu, kakšen je resnični odnos sil med naprednimi tržaškimi demokratij in reakcijo, ki ji stoji na čelu CLN. V tej borbi smo doživeli tudi solidarnost vseh delavcev sveta. Prihajali so telegrami iz Francije, Belgije, Hrvaške, Slovenije in iz drugih dežel ter nam dokazovali, da vsa demokratični svet čuti z nami borbo za demokracijo.

Če so domači fašisti hoteli dokazati svetovni javnosti, da oni predstavljajo ljudstvo in če so hoteli s terorističnimi napadi vplivati na teritorialno rešitev naše pokrajine, so dosegli prav nasprotno. Jasno so se pred svetom razkrinkali in dokazali, da niso nič drugega kot plačane zločinske tolpe, impletirani teroristi, ki jih vdičujejo lažni demokrati — domači in mednarodni fašisti.

Naše ljudske množice so zadale reakciji tak udarec da ga bo dolgo čutila. Zaman je reakcija skušala razbiti stavko s pomočjo istih fašističnih tolp, ki so ji prej služili za teroristične napade in jih je sedaj uporabila za razne javne službe. Zaman tuji sedaj skuša zmanjšati uspeh stavke in kriči na ves glas da se je stavka sama po sebi razpustila da ni uspeh. Celo nekateri naši delavci so dvomili o uspehu stavke.

Zato moramo predvsem ugotoviti, da je stavka prenehala, ko je bila na visku svojega razvoja in strnjivosti kar dokazuje, da se stavka ni razsula, marveč da je prenehala, ko so to določile demokratične organizacije. Da je stavka bila kompaktna, dokazuje tudi dejstvo, da so bile množice pripravljene boriti se do kraja.

Borba ni prenehala s stavko. Ona se nadaljuje in se bo nadaljevala vedno bolj energično in neustrašno, dokler ne bodo dosegli tisti cilji, ki so si jih postavile demokratične organizacije ob pričetku stavke.

Varajo se tisti, ki mislijo, da ni bilo doseženo ničesar pozitivnega, ker ZVU ni razpustila civilne policije in ker ni zaprla CLN-ovskih kriminalcev.

Naša borba se je pričela s točno določenimi cilji, ki so bili tudi poljasnjeni v prvem stavkovnem biltenu, ko se je svetu naznanilo, kaj tržaško ljudstvo misli o nepristranskih ZVU in njenih policijskih organih.

Positiven in jasen uspeh prvega dela naše borbe sestoji v tem, da smo zadavili temne sile fašizma, da smo brez milosti preganjali fašistične tolpe, ki kužijo naše mesto in da smo mobilizirali naše množice proti vsakemu ponovnemu poizkusu, ki bi grozil obstanku tržaškega delovnega ljudstva.

V tej borbi, ki predstavlja močno preizkušnjo za široke sloje naših delovnih množic, so se Juljski sindikati ponovno pokazali v svoji pravi luči.

Skedenski dogodki so jasno dokazali, koga zastopajo ti razbiški sindikati ter potrdili, da štiti delodajalske interese. Tu

Stavka je prenehala

a borba se nadaljuje

Splošna protestna stavka, ki jo je okolično delovno ljudstvo potom svojih predstavnikov, je trajala dvajset dni. Tega sredstva se je poslužilo ljudstvo v borbi proti vandalizmu, razbijanju in ropanju fašističnih tolp CLN-a.

Prodane duše, prežete z rasističnimi in sovinitičnimi idejami, so nemoteno in s pomočjo civilne policije, ki jo je ustanovila anglo-ameriška vojaška uprava, izvršila vsa grozodejstva nad protifašističnimi ljudskimi ustanovami in nad demokratičnim ljudstvom. Vsa ta dejanja nas spominjajo fašističnih podvigov v preteklosti.

Obletnica enega izmed podvigov v preteklosti pada na 13. julij, 26. let je preteklo, odkar so od sovinitva prenapete in histerične, razbojniške tolpe nastopile proti »ščevicam« in požgale Narodni dom.

Po znači nad nacifašizmom v tej vojni smo menili, da se bomo rešili tega banditizma, ki ga mora postena svetovna javnost obsolati in obsoditi. Toda žal smo morali ugotoviti, da niti odgovorna anglo-ameriška vojaška uprava ni pokazala interesa, da bi zatrla kvarne pojave v družbi, ki jih je zapustil fašizem. To ugotovitev so jih krepili dejstva, da anglo-ameriška uprava ni preprečila vseh fašističnih podvigov v zaščito demokratičnega ljudstva in njih imovine.

Demokratično ljudstvo se mora samo štiti, samo mora obravnjavati z ostanki fašizma in s saboterji borbe proti fašizmu. Tako so tudi pretekli četrtek okrog 10. ure dopolnili stavkojuči protifašistični preplavili središče mesta, razbili šipe številnih trgovin, gostiln in kavarn ter s kamenjem napadli maloštevilne tramvaje, ki so se vozili. Stavkojuči so s svojimi ženami in družinami pričeli tvoriti gruče na prometnih središčih.

Delovno ljudstvo je popolnoma obvladalo položaj in nastopalo dostojno, a odločno v

di sedaj so hoteli napovedati boj proti delavcem in so zato mobilizirali vse svoje moč, da bi zlomili odpor ljudskih množic. Ti delavci, ki so pristali na razbijanje stavke, niso navadni stavkokazi, marveč jih moramo obsolati kot zveste ali nezveste podpornike fašističnega prepreda. Tudi tisti ki se smatrajo za antifašiste in ki verujejo besedam CLN-ovskih demagogov, tisti ki so podpirali njihova dejanja, morajo končno spregledati in uvideti, da služijo fašizmu v nasprotju z resničnimi delavskimi interesi.

Prot Juljskim sindikatom, ki se izdajajo za branilce delavskih interesov, in proti »socialistični« stranki, ki se izdaja za stranko zaščitno proletarata, je danes naprjen gnev in prezir delavcev vsega sveta, ker ravno oni danes povzročajo prepoved fašizma.

Tisti, ki so okužili naše mesto s plačanimi terorističnimi tolpami, naj se zavedajo, da če bodo še enkrat skušali dvigniti glavo tako, kot so jo dvignili sedaj, bo tudi naše ljudstvo znalo odgovoriti z istimi sredstvi, kot je odgovorilo nacistom in republikanskemu fašističnemu okupatorju na hribov, v gozdovih in v mestih za časa osvobodilne borbe.

Ivan Bukovec-Vojmir

svoji borbi proti vsem zatiralcem ljudske volje in demokracije. Nič ni moglo omajati ljudske volje; ne grožnja, da je stavka ilegalna, ne vojaška in policijska zaščita stavkokazov. Nič ni moglo omajati borbene odločnosti delovnega ljudstva, kajti spomini na pobijanja, požiganja, zlostavljanja — skratka na vsa divjstva imperialističnega fašizma so preveč znana in živa v spominu tujakšnega prebivalstva. In baš zaradi tega je naša odločnost tolikšna, da je ne more niti če zatreti.

Ob priliki ofenzive antifaašizma proti fašizmu so bile tudi v centru mesta vse trgovine, vsi lokali zaprti. Sicer je takoj nastopila množična policija, a ni mogla opraviti s tako številnim ljudstvom. Ni čakala — kot za časa napadov fašistične drhala — da bi se napadale razšli, med množico so se čula ogorčena očitanja kot: »Fašiste ste mirno puščali ropati in požigati, uboge delavce pa bi radi preganjali, kadar sami planajo na razbojnike in kaznujejo fašistične stavkokaze...«

Ugotoviti moramo, da je množica kljub velikemu številu policije obvladala položaj in da jo niti strahanje policije ni zastrašilo. Ta dan je pomenil silno okrepitev stavke in izraz premoči stavkojučih množic, ki so s svojo odločnostjo popolnoma obvladale položaj ne samo v zunanji delih mesta, ampak tudi v samem središču. Povsod se je razvil ogorčen lov na stavkokaze, povsod so se vršili atentati na javna prometna sredstva, ki so bila še v obratu. Kot bi trenili, so tudi v središču zaprli vse lokale in tudi številni motorizirani policiji ni uspelo zavreti stavke na pohodu. Vendar pa pri tem ni prišlo do ropanja in napadov na zasebno lastnino, izvzemši razbijanja šip in lokalov stavkokazov.

Splošna stavka se je v noči od 12. do 13. julija s proglasom vseh antifaašističnih organizacij zaključila. Proglas se glasi:

PROGLAS

Smatramo, da smo v glavnem dosegli cilje, zaradi katerih smo stopili v borbo; po zaslugi tega jo bomo lahko nadaljevali. Ker ni več stavkovnega odbora, ki so ga oblasti razpustile, vas vabijo podpisane organizacije, ki so bile solidarne s stavko, da obišče njihove nasvet in prekinete stavko danes, v petek 12. julija popolnoma, ter da se povrne na svoja delovna mesta; da vedno bolj strnete vrste vseh poštenih vse do uničenja fašizma in do osvoboditve pred vsemi njegovimi terorističnimi in izzivalnimi podvigi.

STAVKA JE PREKINJENA, BORBA PROTI FAŠIZMU SE NADALJUJE!

ZIVELA SPOŠNA STAVKA, SREDSTVO, S KATERIM SE BORI Ljudstvo PROTI FAŠIZMU!

ZIVELA ENOTNOST IN BORBNOST NAŠEGA Ljudstva! ZIVELA SOLIDARNOST MED DELAVCI IN KMETI, MED MESTOM IN DEŽELO, MED ITALIJANI IN SLOVANI!

SLOVENSKO ITALIJANSKA ANTIFAŠISTIČNA UNIJA — ENOTNI SINDIKATI — ZVEZA ITALIJANSKO SLOVENSKIH ANTIFAŠISTIČNIH ŽENA — ZVEZA ANTIFAŠISTIČNE MLADINE — ZVEZA PRIMORSKIH PARTIZANOV — MESTNI OSVOBODILNI SVET ZA TRST — KOMUNISTIČNA PARTIJA JULJSKE KRAJINE

Stavka je prekinjena, a borba proti fašizmu ni končana. Proti fašistični nevarnosti se moramo boriti strnjeno z vsemi svojimi silami. S sedanjo stavko in odločnim nastopom ljudskih množic na ulicah smo zadali fašizmu močan udarec. Toda borba proti njemu se mora nadaljevati brez prestopa. Osnova te borbe mora biti budnost vsega našega ljudstva, mora biti življenje vseh demokratičnih sil, mora biti ofenzivni duh vseh protifašistov.

V soboto so tržaške ulice zopet zaživele. Ta dan si občutili, kako močno je stavka omrtvila tržaško življenje, začutili si vsi resnico o moči tržaškega demokratičnega delovnega ljudstva. Zaman je bilo pisanje in vpisje protifašističnih elementov in njih časopisja. Dogodki so močnejši od želja in širokoustenja.

Trst je s stavko dokazal da je antifaašističen in da bo v borbi proti fašizmu uspel. Sicer borba še ni končana, a odločnost in borbenost demokratičnega ljudstva sta nam porok, da bomo uspeli. In uspeji moramo in uspeji tudi bomo!

S tem hočemo doseči, da se na prvi kraj takemu protidemokratičnemu delovanju zavezniških policijskih sil. To delovanje nikakor ni v skladu s cilji in ideali, za katere smo se skupno z vami borili proti nacifašizmu.

(sledje podpis)

100.000 petrolejskih delavcev stavka

100.000 delavcev v petrolejskih rafinerijah v južnem Iranu in v vladnih rafinerijah v Meshah Fatemi, je stopilo v stavko. Proglaseno je bilo obsežno stanje in odrejena je bila vojaška zasedba vseh sindikalnih sedežev, kot pravi današnje poročilo glavnega sindikalnega odbora v Teheranu.

Po tem poročilu so stavkojuči zasedli vsa proizvodna sredstva za petrolej. Stavka se vrši v znak protesta proti britanskim povokacijam.

Zapri so ladjedelnice!

Ravnateljstvo CRDA-e izziva novo vrenje med delavstvom

Po končani stavki je delavstvo obračunalo z oboroženimi fašističnimi tolpami in stavkokazi, a ravnateljstvo CRDA-a hoče ovirati čiščenje fašistov

Zo med preteklo dolgo stavko so delavci tržaške ladjedelnice izvedeli, da so njihovi stavkokazi, par sto italijanskih južnjakov, organizirali udarne skupine. Te skupine so imele nalogo terorizirati ostalo delavstvo po istem primeru, kot se je dogajalo v Trstu. Tudi na vohodu so bili zamenjani vsi vratarji, ki so bili znani kot demokrati in postavljeni taki, ki so odgovarjali reakciji in upravi ladjedelnice. Celo nekega skvadrista so postavili tja, kot dobrega in preizkušene slugo v interesu organizatorjev terorističnih band. Nekateri delavci so celo trdili, da se je usidrala pred ladjedelnico neka manjša ladjica polna orožja in municije. Nekateri govorijo tudi, da je civilna policija pri svoji intervenciji aretila enega čuvarja, vpletenega v to zadevo. To orožje naj bi služilo fašističnim bandam v ladjedelnici, ki so baje imele namen napasti delavce po njihovem povratku ob koncu stavke.

Vse te vesti so krožile že ob priliki stavke.

V ponedeljek so se delavci spet pripravili na delu v ladjedelnici. Nastalo je močno vrenje, ko so našli med teroristi enega z ročno bombo. Delavci so ga takoj razorožili in ga predali agentom civilne policije, ki so stalno v tovarni. Kmalu nato so našli celo neko skupino fašistov, ki so se sprejeli po aeronautičnem oddelku. Na čelu te skupine je bil »vodja« oborožen z revolverjem, medtem ko so ostali nosili kolec. Za časa stavke ko v tovarni ni bilo niti enega demokratičnega delavca, so ti fašisti zbrali nekaj napisov, ki so izražali delavsko vpljo po ljudski oblasti. Hvatnoko so odnesli tudi neke napisne plošče, obesene pred sedežem tovarniškega odbora.

Jasno je, da je to vzbudilo ogorčenje med delavci, čim so se pojavili v tovarni po dvanajstdnevni stavki. Tako so pristopili k delu in sami odstranili največji del terorističnih skupin skupaj s stavkokazi.

Tovarniški odbor Enotnih sindikatov je takoj poslal sledečo spomenico upravi CRDA-e: »Tovarniški odbor Enotnih sindikatov opozarja upravo CRDA-e iz Tržica, na kar sledi: 1. ne dramtizirajte ali pretvarjate dogodkov, ki se razvijajo v ladjedelnici, marveč strogo, mirno in nepristransko preučite izvor teh vesti. 2. sindikalna organizacija odklanja vsako odgovornost za eventualne incidente, ki bi

se lahko dogodili v vsem času, dokler se oborožene tolpe ne izključijo iz ladjedelnice, kamor so prišle le zato, da izzivajo nered. Ena teh tolp ima svoje sestajališče v bližini tovarniške kominje. Nekaj član omenjenih tolp, po imenu Casalino, doma iz Redipulj, je bil danes pregledan v elektromehanični delavnici in se je pri njem našla ročna bomba. 3. civilna policija mora zapustiti podjetje, ker predstavlja njena prisotnost grožnjo in izzivanje ladjedelnicega delavstva. Tovarniški odbor Enotnih sindikatov.

Že isti večer se je zvedelo, da ima uprava ladjedelnice namen zapreti podjetje, kar je spet govorilo nove nemire med delavstvom. Da bi se pa vedelo, za kaj se tržaški delavci borijo, so takoj izobesili na največji žerjav dve zastavi: jugoslovansko in italijansko z rdečo zvezdo, a med obema plapolala velika rdeča delavska zastava.

V torek se je delo pričelo kot po navadi. Okoli 9.20 ure je prišel v tovarniški odbor upravnik podjetja ing. Verzignassi in dejal, da se v mehanicnem in pomorskem oddelku spet dogajajo isti incidenti kot večkrat, ter da delavci mečejo ven pristaje fašističnih tolp. Tovarniški odbor je tedaj postal svojega zastopnika v ta oddelek z nalogo da ugotovi stanje. Z njim je odšel tudi direktor Costanzi, ki se je na pol poti spet oddaljil.

Nekaj mojštrov in nadzornikov je bilo pred zgradbo uprave, a sindikalni zastopnik je odšel dalje v mehanicno delavnico, kjer je bilo vse mirno. V tem času je odšel upravnik Verzignassi k nadzornikom in mojštrov ter jih pozval, naj se vrnejo na delo. Ti so se ustrašili in se niso hoteli vrniti, četudi so jim sindikalni zastopniki zagotovili, da se jim ne bo zgodilo nič hudega. Ker tudi tedaj niso hoteli na delo, sta odšla oba direktorja in svoje urade in s sirono dala znak prestanka dela.

Par sto delavcev je odšlo iz tovarne, medtem ko je ogromna večina, skoro vseh 6000 delavcev, ostal v delavnicah in mimo nadaljevala svoje delo. Nastopil je mir in vse je bilo v redu.

Ne malo so se delavci začudili, ko je uprava ob 10.45 prekinila električni tok in hotela s tem nasilno preprečiti delo. In vendar so delavci še vedno delali, sicer malo teže, a delali so vendar le. V tem so mislili nekaj angleški in ameriški novinarji, ki so delali slikali, kako si pomagajo večkrat tudi z ročnim pogonom tam, kjer je bilo potrebno, ker toka ni bilo. Tako so delavci nadaljevali do polдне, ko so se napotili v menzo; po kosilu ob 13. uri, so odšli iz tovarne.

Čudno naključje (če je naključje) da uprava CRDA-e odpušča s stražarskega mesta demokratične uslužbence in na njihovo mesto postavlja... skvadriste, da istočasno na drugem kraju podjetja pristaja ob obalo tajinstvena ladja z orožjem, po tovarni pa se sprejehajo z bombami in revolverji oborožene tolpe. Kdo plača in organizira te tolpe. To nam je znano: ostanke fašizma!

Kdo plača in namešča fašiste na vhodih v tovarno, je tudi znano: uprava CRDA-e. Zanimiva je tudi ugotovitev, da se je uprava podjetja poslužila samovolje, ko je pri popolnem miru v tovarni določila, naj se preneha z delom, ne da bi prej vprašala za nasvet tovarniški odbor. Če so bili v tovarni neredi, kakaj uprava ni poklicala policijo, saj jo ima vedno na razpolago (vsaj onaj). Predvsem bi se uprava morala malo zanimati za stanje v tovarni, nato poklicati policijo, se zatem posvetovati s tovarniškim odborom in šele nato, če ne bi bilo mogoče urediti stvari, dati znak za prenehanje dela.

Čudne stvari so ta, uprava CRDA-e, policija in oborožene tolpe! Marsikaj zaključek bi pameten in pošten človek lahko napravil iz tega; prvi je ta, da se delavstvo ne da izigravati in da je sposobno samo napraviti red ter delo mirno nadaljevati, kadar hoče in kadar ga policija, reakcija ali fašistične tolpe ne ovirajo!

CRDA se je razkrinkala

Uprava CRDA-e je samovoljno zapela svoje ladjedelnice v Trstu pri Sv. Marku in v Tržici. Na ta način je vrgla na cesto okoli 9000 delavcev z izgovorom, da so bili v obratih nemiri. Po nekkih vesteh je celo izjavila, da ima za to pooblastilo odgovornih krogov. Čudno je to dejstvo, da je predhodno postavila za stražarje znane fašiste, a odpuštila antifaašiste.

Skrb za zdravje v ZSSR

Več kot 100.000 oseb je na počitnicah in se zdravljuje v zdraviliščih in sanatorijih ministrstva za javno zdravje ZSSR, več desetstot oseb pa je na počitnicah v sanatorijih in hišah za oddih, ki so last sindikatov in raznih ministrstev. Kot pred vojno, tako posvečajo tudi sedaj posebno skrb otrokom. Okoli 1000 otrok odhaja drug za drugim na počitnice v »Artek«, tjer so najboljši sanatoriji za otroke, na južnem obrežju Krima. V Kjelovodsku so odprli sanatorij za zdravljenje otrok s koprneli. Vsa mesta v kliniki slovite topliške ustanove za otroke so zasedena. Delavci in uradniki podjetij in uprav Vladivostoka, Kimbrowska in drugih sibirskih mest ter Urala so na počitnicah v letovskih središčih daljnega vzhoda.

Če so domači fašisti hoteli dokazati svetovni javnosti, da oni predstavljajo ljudstvo in če so hoteli s terorističnimi napadi vplivati na teritorialno rešitev naše pokrajine, so dosegli prav nasprotno. Jasno so se pred svetom razkrinkali in dokazali, da niso nič drugega kot plačane zločinske tolpe, impletirani teroristi, ki jih vdičujejo lažni demokrati — domači in mednarodni fašisti.

Naše ljudske množice so zadale reakciji tak udarec da ga bo dolgo čutila. Zaman je reakcija skušala razbiti stavko s pomočjo istih fašističnih tolp, ki so ji prej služili za teroristične napade in jih je sedaj uporabila za razne javne službe. Zaman tuji sedaj skuša zmanjšati uspeh stavke in kriči na ves glas da se je stavka sama po sebi razpustila da ni uspeh. Celo nekateri naši delavci so dvomili o uspehu stavke.

Zato moramo predvsem ugotoviti, da je stavka prenehala, ko je bila na visku svojega razvoja in strnjivosti kar dokazuje, da se stavka ni razsula, marveč da je prenehala, ko so to določile demokratične organizacije. Da je stavka bila kompaktna, dokazuje tudi dejstvo, da so bile množice pripravljene boriti se do kraja.

Borba ni prenehala s stavko. Ona se nadaljuje in se bo nadaljevala vedno bolj energično in neustrašno, dokler ne bodo dosegli tisti cilji, ki so si jih postavile demokratične organizacije ob pričetku stavke.

Zato moramo predvsem ugotoviti, da je stavka prenehala, ko je bila na visku svojega razvoja in strnjivosti kar dokazuje, da se stavka ni razsula, marveč da je prenehala, ko so to določile demokratične organizacije. Da je stavka bila kompaktna, dokazuje tudi dejstvo, da so bile množice pripravljene boriti se do kraja.

Borba ni prenehala s stavko. Ona se nadaljuje in se bo nadaljevala vedno bolj energično in neustrašno, dokler ne bodo dosegli tisti cilji, ki so si jih postavile demokratične organizacije ob pričetku stavke.

Komaj so fašistične tolpe prenehale z ubistvi, ropanji in požigi,

že so reakcionarni gospodarski krogi pričeli nov napad na neupogljivo demokratično delavstvo. Mera potrpežljivosti je polna!

Francoski demokrati so solidarni z antifaašisti Trsta

Stavka v pasu A je odjeknila v svetu.

Ob priliki veličastne proslave francoskega narodnega praznika, obletnice padca Bastille v Parizu so delovne in demokratične mase izrazile svoje občudovanje nad herojsko borbo ljudstva Trsta in Juljske krajine proti fašističnemu nasilju.

Tudi sicer so Parizani pokazali svojo solidarnost s tem, da so se odzvali pozivu stavkojučih in delavskih organizacij Trsta ter zbrali 100.000 frankov v njihovo pomoč. Akcije solidarnosti vodijo vse demokratske in antifaašistične organizacije.

Stavka v pasu A je odjeknila v svetu.

Ob priliki veličastne proslave francoskega narodnega praznika, obletnice padca Bastille v Parizu so delovne in demokratične mase izrazile svoje občudovanje nad herojsko borbo ljudstva Trsta in Juljske krajine proti fašističnemu nasilju.

Tudi sicer so Parizani pokazali svojo solidarnost s tem, da so se odzvali pozivu stavkojučih in delavskih organizacij Trsta ter zbrali 100.000 frankov v njihovo pomoč. Akcije solidarnosti vodijo vse demokratske in antifaašistične organizacije.

Stavka v pasu A je odjeknila v svetu.

Ob priliki veličastne proslave francoskega narodnega praznika, obletnice padca Bastille v Parizu so delovne in demokratične mase izrazile svoje občudovanje nad herojsko borbo ljudstva Trsta in Juljske krajine proti fašističnemu nasilju.

Tudi sicer so Parizani pokazali svojo solidarnost s tem, da so se odzvali pozivu stavkojučih in delavskih organizacij Trsta ter zbrali 100.000 frankov v njihovo pomoč. Akcije solidarnosti vodijo vse demokratske in antifaašistične organizacije.

Stavka v pasu A je odjeknila v svetu.

Ob priliki veličastne proslave francoskega narodnega praznika, obletnice padca Bastille v Parizu so delovne in demokratične mase izrazile svoje občudovanje nad herojsko borbo ljudstva Trsta in Juljske krajine proti fašističnemu nasilju.

Tudi sicer so Parizani pokazali svojo solidarnost s tem, da so se odzvali pozivu stavkojučih in delavskih organizacij Trsta ter zbrali 100.000 frankov v njihovo pomoč. Akcije solidarnosti vodijo vse demokratske in antifaašistične organizacije.

Stavka v pasu A je odjeknila v svetu.

Ob priliki veličastne proslave francoskega narodnega praznika, obletnice padca Bastille v Parizu so delovne in demokratične mase izrazile svoje občudovanje nad herojsko borbo ljudstva Trsta in Juljske krajine proti fašističnemu nasilju.

Tudi sicer so Parizani pokazali svojo solidarnost s tem, da so se odzvali pozivu stavkojučih in delavskih organizacij Trsta ter zbrali 100.000 frankov v njihovo pomoč. Akcije solidarnosti vodijo vse demokratske in antifaašistične organizacije.

Pismo in spomenica

pojasnjena francoski federaciji dela zločinske napade fašistov na sindikalne in antifaašistične ustanove

V imenu Enotnih sindikatov Juljske krajine je tajnik sindikalne komisije in član delegacije za Juljsko krajino v Parizu Aleksander Destradi poslal pismo generalnemu tajniku Francoske federacije dela gospodu Frachon-u Bencu zaradi zadnjih terorističnih napadov neofašistov na sindikalne ustanove v Trstu.

Benc Frachon je tudi predstavnik francoskih sindikatov v svetovni sindikalni federaciji.

V tem pismu opozarja tov. Destradi Francosko generalno federacijo dela na splošno stavko delavstva v Trstu, Tržici, Gorici in Pulju, ki vse vrši, v znak protesta zaradi napadov fašističnih in sovinitičnih tolp

Skupščina Enotnih sindikatov za komenski okraj

29. pr. m. se je vrnila v Ivanjgradu druga skupščina Enotnih sindikatov za komenski okraj. Skupščino je otvoril tov. Abram, predsednik okrajnega odbora. Pozdravil je člana okrajnega odbora Enotnih sindikatov in vse navzoče.

Tov. Lozej Jožef, tajnik okrajnega odbora, je podal poročilo o delovanju odbora. Dosedanji odbor je bil izvoljen lani in sicer 1. novembra. Odbor je ugotovil, da je potreba ustanovitvi nove odbora tudi v vseh. Začelo se rasti podružnice ES. Dosedaj je bilo ustanovljenih 28 podružnic splošne mešane stroke in ena odružnica prostovoljnokulturnih delavcev. Od vsega zabeleženo je ljudstvo zelo zanimivo za sindikalno organizacijo. Kar priča tudi številni članovi Okrajni odbor je došel izdati 2912 izkaznice. Sindikati bodo pridobili še nekaj članov, toda ne veliko, ker so skoraj vsi delavci in nameščenci že vključeni.

Posle rešujemo s težavo. Primanjkuje nam novih, mladih kadrov, ki bi bili strokovno sposobni. V zvezi s tem smatramo za potrebno, da se vrše sindikalna predavanja v večjem obsegu, kar bi določila večja uspeha.

Glede povezave med kmeti in delavci moramo ugotoviti, da je nad vse odlična. To nam dokazuje dejstvo, da so nabirane akcije za brezposelne delavce odlično uspele tudi pri nas. Četrty je bil komenski okraj v zadnji vojni zelo prizadet.

Sindikalna organizacija ima zelo velik ugled in zanimanje v vseh okrajnih območjih zaradi tega, ker je podvela vse potrebne kroge, da se je nesovito grofo Levezofa pravilno razdelilo. Za to leto so se zgodili z grofom, da mu bodo dali 25% od mednarodne in sicer v denarju, na podlagi prenehanja teža blaga v denarno vrednost.

Tudi v kraških vaseh je ugled sindikalnih organizacij silno zrastle. Kajti delovno ljudstvo budno sledi vsem novim sindikalnim organizacijam in njihovim predstavnikom, da bi se izboljšal socialni položaj delavstva ter izvedla pravilna razsvetljava in zaposlitev delovnih sil.

V našem okraju imamo zaposlenih 201 moških, 42 žensk in 18 valencev. Brezposelnih je 372 moških raznih strok, 41 žensk ter 57 valencev skupaj torej 500. Da bi se brezposelnost ne povečala oziroma da bi se zmanjšala samo odločili, da posode podružnice, kjer vlada brezposelnost, zberejo delegate, ki bodo odšli do guvernerja, in najosnovni položaj in zahteve, da se delavci z nadaljnjimi obnovenimi deli, ki so v našem okraju dovolj, predvideva se, da bi bilo s temi deli vprašanje brezposelnosti rešeno.

Končno je tovariš Nardin pozval vse navzoče, da se v čim večjem številu udeležijo diskusije, naj kritično vse tisto, kar mislijo, da odbor ni izvršil ali pa izvršil površno, itd.

Tovariš Rudež Ludvik je zaprosil za nasvet v pogledu mlade žita, ki je zvezana z velikimi stroški. Mali kmetje imajo preveč stroškov, ki jih ne bodo zmogli. V tej zvezi se je sklenilo protestirati pri ZVU.

Tovariš iz Ribenberka je pojasnil, da zahteva grof Levezofa tri dele pridelka. Te zahteve pa ne bo vpeštevale vse dotlej, dokler grof ne podpiše pogodbe. Ne bo se vpeštevale njegova želja po izkoriščanju našega ljudstva in njegova samovolja.

Tovariš Nardin je pozval navzoče, da ljudstvo pravično tolnačijo smisel udarniškega dela, s pomočjo katerega se bomo gospodarsko popolnoma osamosvojili; naj se s tem delom nadaljuje, kajti borba proti

reakciji, izkoriščevalcem delovnega ljudstva, se je prenesla na to področje. Čimprej se bomo gospodarsko popolnoma osamosvojili, temprej bomo onemogočili vse spekulacije in rovarjenja protiljudskih elementov.

Sledila je volitev novega odbora v katerem so bili izvoljeni tovariši, ki bodo po mnenju volitev znali razviti se večjo delavnost in dovolj izdatno zaščititi interese delovnega ljudstva.

Pri slučajnostih je tovariš Lozej J. omenil, da mora delavstvo s čitanimi sindikalno literaturo in časopisi izpopolnjevati svoje znanje. Dejal je, da se mora Delavska enotnost popularizirati in širiti, kajti iz nje izhajajo borbeni duh in naloge za nadaljnje delo. Pozval je tudi vse, naj pridno sodelujejo pri stenoših in svojih organizacijah in podjetjih.

Prehrana ob času stavke

Pretekla stavka nam je pokazala, kaj vse zmore ljudska volja in kaj uspe napraviti ljudstvo samo, ko se zaveda, da dela zaveza, za svojo bodočnost, ko brani svoje interese. Ta požre je obenem dokaz sposobnosti našega ljudstva, da prevzame vse ustanove in da uspešno vrši vse posle javnega značaja. Kmet za kmetom je vozil v Trst hrano za svoje tovariše, delavce v stavki, nihče ni odrekal svoje pomoči, marveč se je nasporno vsak sam javljal. Vedeli so naši kmetje, da preži nekje na njih policija, da bi jim odvzela hrano, namenjeno mešancom, vedeli so, da prevzemajo s tem veliko odgovornost nasproti skupnosti pa so zato še odločneje šli na pot s svojimi tovarom, pripravljeno, da z vsemi sredstvi branijo, kar je delavskega.

Ne samo, da so kmetje prevzajali hrano, prevzajali so jo tudi delavci s tovornimi avtomobili. Ni jim bilo žal ne noči ne časa, ki je bil običajno določen za odmor. Vse čez stavke ni bilo odmora; otroci so morali jesti, vse družine so morale biti prehranjene, zato tudi nihče ni mislil nase.

Pri sami delitvi, ko jim hrana ni bila zaplenjena, je bil tak vzorec red, kot ga drugače nismo vajeni. Sami delavci so pazili na red, imeli so na rokah rdeče trakove, da bi jih vsakdo razpoznal in se na njih obračal s prošnjo ali protibo. Protibo je sicer bilo zares malo; vsi so skušali povzemanj take uroke, ki bi odgovarjali splošnim željam. V trgovinah, ki so jih trgovci dali na razpoložanje delavcem, so si organizirali po navadi tako, da so delavske žene na eni strani prihajale, a na drugi strani odhajale, ko so dobile določeno količino hrane. Nikdar ni bilo zastoja, vse se je odvijalo na polno zadovoljstvo vseh.

Samo po sebi se nam je vsililo vprašanje: zakaj Sepral ne more organizirati tržiske prehrane? Predvsem zato ne, ker se naslanja na liberalno trgovino, ki daje prednost velikim trgovskim trgovcem, ki gledajo predvsem na svoje zaslužke in ne pomislijo na potrebe lačnih. Za trgovca je predvsem važno zaslužiti, nato šele izvršiti svojo trgovsko nalogo. Imamo sicer tudi take trgovce, ki skrbijo za ljudi — odjemalce, vsaj v isti meri kot zase. Ti naši trgovci so se ob tej priliki izkazali kot pravi posredniki in pomočniki vsega ljudstva. Toda še ti trgovci so večinoma tisti, ki so izšli iz zatirane delavskega razreda in razumejo njegove težave. Treba pa jih je postaviti za vzgled vsem ostalim tistim, ki jim je treba pokazati, kako se mora delati. Če se ne želijo postaviti proti delavstvu, oz. proti interesom največje večine svojih odjemalcev, če je torej prehranjevalna služba zaradi uspešno dokončala svoje delo, pa nje niti najmanj oškodovala našega kmeta. V kolikor kmetije niso pristojno darovali hrane, da za stavkojce, jim je bilo vse redno plačano takoj ob prevzemu blaga. Blago se je prevzemalo po vaseh, tako da so si kmetje prihranili ves trud prenašanja hrane v mesta, a na ceni niso utrpeli niti najmanjše škode. Tudi to je dokaz za Sepral, da če se neka ustanova postavi izven ali celo iznad ljudstva, ne more razvijati tiste delavnosti, ki ji je naložena.

Delitev hrane je bila izdatna. Pomisliti moramo samo na dejstvo, da je bilo razdeljeno v času stavke hrane za 135.000 oseb. To razdeljevanje se še nadaljuje, kajti delavci so potrebni, a kmetje so še sedaj še bolj navezani na delavce, kajti posebno ta stavka je učvrstila vez med temi in drugimi, tako da je praktično nerazrušljiva za vso bodočnost.

Delitev hrane je bila izdatna. Pomisliti moramo samo na dejstvo, da je bilo razdeljeno v času stavke hrane za 135.000 oseb. To razdeljevanje se še nadaljuje, kajti delavci so potrebni, a kmetje so še sedaj še bolj navezani na delavce, kajti posebno ta stavka je učvrstila vez med temi in drugimi, tako da je praktično nerazrušljiva za vso bodočnost.

Delitev hrane je bila izdatna. Pomisliti moramo samo na dejstvo, da je bilo razdeljeno v času stavke hrane za 135.000 oseb. To razdeljevanje se še nadaljuje, kajti delavci so potrebni, a kmetje so še sedaj še bolj navezani na delavce, kajti posebno ta stavka je učvrstila vez med temi in drugimi, tako da je praktično nerazrušljiva za vso bodočnost.

Proglas svetovne sindikalne zveze

Na zadnjem zasedanju Svetovne sindikalne zveze, ki se je vršilo v Moskvi, je bil izdan proglas vsem sindikatom, vsem demokracičnim organizacijam in delovnemu ljudstvu vsega sveta.

Priobčamo glavne dele proglasa, ki med drugim pravi: Po zaslugi skupnih naporov ljudstva Združenih narodov je smrtonosna zarota, usmerjena na zaslužnje človeštva, doživela popoln poraz.

Nedavna preteklost, kakor tudi ogromni napori organiziranega delavskega razreda, da vsega sveta pri delu na povojni obnovi, da jejo delavskemu razredu posebne pravice, da sodeluje pri postavljanju miru, ki mora zagotoviti varnost, da z mednarodnim sodelovanjem osvobodijo človeštvo novne nesreče.

Delavski razred je dosledni zaščitnik miru in njegova opora. Zato je zahteval, da aktivno sodeluje pri gradnji in oživanju miru preko Svetovne sindikalne zveze, ki združuje preko 67 milijonov delavcev in nameščencev iz 55 dežel, nadvse tehtna in opravičljiva.

Gospodarsko-socialni svet Organizacije Združenih narodov je po dolgem iskanju načina za rešitev tega vprašanja dal Svetovni sindikalni zvezi edino pravico, da pošlje na zasedanje sveta svoje opazovalce. Predstavniki Svetovne sindikalne zveze imajo besedo samo v specialnem komiteju, ki je podrejen gospodarsko-socialnemu svetu.

Člani Izvršnega odbora Svetovne sindikalne zveze so soglasno mnenja, da se ne more dopustiti, da najbolj reprezentativna organizacija delovnega ljudstva vsega sveta ne more uspešno sodelovati v delu Organizacije Združenih narodov, kjer se rešujejo problemi splošne varnosti in mednarodnega sodelovanja.

Izvršni odbor Svetovne sindikalne zveze se enkrat podčrtava, da ne bo dovolil, da bi igrala Svetovna sindikalna zveza drugorazredno vlogo, da se ji krati polnopravni položaj in zahteva, da se postopa po čl. 71 Povelja Združenih narodov.

Poročilo iz Kostanjevice

Tudi podružnica Enotnih sindikatov iz Kostanjevice noče zatajati, KNOO je pred časom na zborovanju predlagal ljudstvu, naj bi se na vasi popravili občinski vodnjaki ter napajališča za živino. Vasčani so za to delo zbrali razen material, Podružnica Enotnih sindikatov je podprla delo tako, da je bilo mogoče popolnoma izvesti. Napravljenih je bilo skleno 470 prostovoljnih delovnih ur.

Mladina je medalje organizirala popravilo ceste, pri čemur je bilo obavljenih 1033 delovnih ur. Podčrtati moramo, da se je teh del udeležil tudi delovni odred pionirskih, ki so napravili 692 delovnih ur na popravilu ceste. Mladina in pionirji iz Kostanjevice so se tudi udeležili udarniškega dela v Komnu ter so tam napravili 176 udarniških ur.

Antifašistična ženska zveza v tej vasi ni zaostajala za ostalimi organizacijami. Ker ni mogla delati drugega, je napravila 785 delovnih ur pri likanju in krpanju perila za borce odreda Jugoslovanske armade, ki so nahajali v vasi.

To je kratek pregled dela v teku enega meseca v vasi Kostanjevice.

Izvršni odbor Svetovne sindikalne zveze

z zadovoljstvom podčrtava akcije, ki so jih podveli v Združenih državah Amerike — Kongres industrijskih organizacij (KIO) in v Veliki Britaniji — Kongres britanskih Trade-Unionov, s katerimi so hoteli vplivati na svoje vlade, da bi jih zadovoljivo rešile vprašanje praktičnega sodelovanja Svetovne sindikalne zveze izraza končno prepričanje, da bo ta progla naletel na topli odmev in energično podporo delovnega ljudstva vsega sveta, vseh sindikatov in vseh drugih demokracičnih organizacij.

Socialno zavarovanje

Delavke in nameščence v pasu B

Na dan 1. 5. 1946 je bilo pri Pokrajinskem zavodu za socialno zavarovanje v Kopru (PZZS v Kopru) zavarovanih 2371 žensk od celotnega števila vseh zavarovancev 11.138, t. j. 21% vseh članov je bilo ženskega spola.

Od tega skupnega števila 2371 ženskih članov odpade na pesamezne zavode poslavljalnice: v Ajdovščini 354 in Idriji 134, v Hlinski Bistrici 160, v Izoli 835, v Kopru 458, v Piranu 85 in Postojni 325. V primerjavi z moškimi zavarovanci izkazujejo postavljalnice v Idriji in v Piranu le 10% žensk vsega članstva, doim je v Izoli 45% vseh zavarovancev ženskega spola, kjer so iste zaposlene v obeh tovarnah »Arrigione in »Anapleas.

Kako so plačane te zavarovanke je razvidno iz ugotovljene povprečne dnevne zavarovane mezdje, ki je znašala 1. 5. 1946 Lir 103,40, kar smatramo za njihov povprečni dnevni zaslužek. Razlika med njihovim in moškim dnevnim zaslužkom znaša skoro Lir 90.— v škodo žensk. Delni vzrok temu je dejstvo, da so delavke v nekaterih obratih v Izoli ali v Kopru zaposlene samo po 6 ur dnevno ali celo samo 4 ure dnevno, kar naravno vpliva na nižanje dnevnega zaslužka. Po strokah je največ žensk zavarovanih pri industriji hrane in pižave in sicer 917. Po tem sledi ženske v javnih in občinskih obratih 498, pri javnem prometu je prijavljenih 199 in v trgovskih obratih je zavarovanih 157. Razmeroma zelo malo žensk je prijavljenih v domačih gospodinjstvih in sicer le 46.

Od celotnega števila 2371 ženskih zavarovancev imamo prijavljenih le 56 vajenk, ki so zavarovane po predpisanih minimalnih mezdah in ki so pretežno zaposlene v trgovskih obratih (18) in v svobodnih poklicih (15) in pri oblačni industriji (13). Značilno je, da izkazujejo zavarovanke izredno visok povprečen odstotek bolnih (6,10%), kar kaže izčrpanost in zmanjšano odpornost žensk, zaradi trpljenja in pomanjkanja med vojni.

Delavke in nameščence so zavarovane za primer bolezni, onemoglosti, starosti, smrti in nezgode po odrediti o izvajanju obveznega socialnega zavarovanja v Slov. Primorju in sicer enotno, delavske in nameščence po istih predpisih. Delavke se predpisujejo in odtegujejo po zavarovanih mezdih.

V primeru bolezni ima bolnica (delavka in nameščenska) pravico do tehe le podpor: do brezplačne zdravniške pomoči za 52 tednov, do zdravlil, kopeli, zdravilnih voda, obvezil; do pomoči; hodulj, podpasov, umetnih nog; do hranilne ali nesposobnosti za delo za dobo do 52 tednov in sicer dnevno od Lir 26.— do Lir 533.—; do zdravljenja v javnih bolnicah, vseučiliških klinikah in porodnišnicah.

V primeru smrti zavarovanke so izplačila pogrebna in v znesku od Lir 3.000.— do Lir 24.000.—. V primeru smrti zavarovanka dobi vдова pogrebno in v znesku Lir 800.— do Lir 16.000.—. Pogrebna in sicer izplačuje tudi ob smrti starešev in otrok.

V primeru poroda dobi porodnica babiško pomoč, zdravljenje, zdravila; pomožne pripravke, oskrbo v bolnici ali porodnišnici, po dnevno za 12 tednov v dnevnem znesku od Lir 30.— do Lir 600.—, podporo za dečjo opremo v znesku Lir 1.000.—, doimno za 12 tednov v znesku dnevno Lir 20.—.

V primeru poroke dobi zavarovanka pripomoč v znesku Lir 3.000.— in zavarovanka hčerka v znesku Lir 1.500.—.

V primeru nezgode dobi zavarovanka brezplačno zdravniško pomoč, zdravila, bolnico, pomožne pripravke, hraninarino in rento za ves čas nesposobnosti za delo ali za trajno. Renta znaša mesečno od Lir 250.— do Lir 2.000.—; poleg tega se plačujejo rente vdovam najmanj Lir 1.125.— mesečno, rente otrokom po Lir 437.— in sirotam po Lir 1.125.— mesečno.

V primeru onemoglosti ima zavarovanka pravico na invalidsko rento v mesečnem znesku najmanj Lir 1.750.—, vдова pa najmanj Lir 1.125.—, otrok Lir 437.—, sirote Lir 1.125.—.

V primeru starosti ima zavarovanka po izpolnitvi 60 letih starosti pravico na starostno rento v mesečnem znesku najmanj Lir 2.250.— (pokolnina), vдова pa najmanj Lir 1.125.—, otrok Lir 437.—, sirote Lir 1.125.—.

Na rentah se izplača zavarovankam in vdovam v coni B Slov. Primorja mesečno nad Lir 1.900.000.— in sicer je takih upra-

Poročila iz cone B

Odziv prebivalstva cone B ob priliki stavke

Cona B je v polnem jeku ustvarjalnega dela. Ljudstvo si z največjo naglico gradi domove, popravlja si ceste, obnavlja in razširja obrate. Tihovali tekmovalce se razvija v znamenju novih časov, v znamenju novih uspehov in temerje za bodočo srečo in blagostanje. Kako lepo je popravljati svoj dom, svojo domovino, svojo ljudsko domovino!

Istočasno pa imamo v eni in isti hiši Juljski krajini, mračen kotiček, kjer čuješ le o nasilju nad ljudmi, nad profitašističnimi poštenjaki, nad ljudskimi institucijami. Pri nas v coni A se toliko zahteva obnova predvsem tistih objektov, ki so važni za zaposlitev našega delavstva: obnova ladjedelnice, Nične pa neče nič sišati o tem, najmanj pa tisti, ki je najpogostejši. Toda zato imamo na ulicah številne fašiste, ki so se pripenj od povsod, ki dobro živijo in ki so jih postavili celo v podjetja. Kdor jih noče sprejeti, pa ima opravka s podjetjem, s policijo in i. t. d.

Če nočeš biti izdajalec svojih demokracičnih in profitašističnih načel, se moraš pa ziti, kajti povsod ti preti nevarnost. Ko se sprehodiš po coni B se ti prav čudno zdi, kako je mogoče v tako kratkem času napraviti toliko dela. Ko hošiš po coni A, se sprašuješ, kako je mogoče imeti tako slabo vest in ne obnavljati ničesar, kar je bistveno. Ko hošiš po tistih vaseh ali mestih in vidiš, kako se delavci in nameščenci zvečer mirno prebajajo ali pogovarjajo, ti nehoti pada na um, kakšno je življenje v Trstu: Več kot 10 bojnih ladij v pristanišču, na stotine demokratov zaprtih na stotine fašistov v prostosti, tisoči in tisoči zavednih delavcev lačnih, stotine kavarn, gostiln, barov, trgovin polnih vseh dobrot itd.

Obnova

višen cca 800, tako da dobi vsaka povprečno mesečno Lir 1.000.—.

Zavarovanke dobe za svoje otroke otroške doklade in sicer za vsakega otroka dnevno Lir 26.— ali mesečno Lir 500.—.

Ob brezposelnosti ima zavarovanka pravico do podpore za 26 tednov v tedenskem znesku Lir 80.— do Lir 510.—.

Plače nameščencev — uradnic znašajo mesečno od Lir 8.901.— do Lir 17.982.— v javnih ustanovah, v zasebnih ustanovah pa od Lir 8.991.— do Lir 17.982.— v javnih ustanovah, v zasebnih ustanovah pa od Lir 5.994.— do Lir 20.000.—.

Mezde delavk znašajo na uro od Lir 30.— do Lir 63,25.

Obnova

Anglo-ameriška vojska uprava je izdala ukaz št. 146. Ta ukaz obravnava popravila od vojne uničenih ali poškodovanih hiš v opustošenih krajih, ki so brezplačna t. j. brez stroškov ali obvez za lastnike.

Za opustošene kraje je anglo-ameriška vojska uprava proglasila sledeče kraje: Makovlje, Kazlje, Selo; Stanjel na Brasu; Ribenberk; Tomaševce, Komnu, Vojsko; Malj Dol; Miren; Rubije, Prvačino; Dornberk; Bilje; Soltan; Kremberk; Bukovico; St. Peter; Medjo vas; Cerovlje; Mavčina; Vižovlje; Stanovišče; Zago; Gorjio Breto; Čezotno, Vilo Svima; (Svini dol) in Bržno dolino. V teh krajih so se, oziroma se bodo pričela popravljati uničena ali pa poškodovana stanovanjska.

Osnova za določitev opustošenih krajev je bila poškodovanje zaradi vojne ali pa zaradi naci-fašističnega t. j. nemškega ali italijanskega maščevanja proti partizansko delovanju.

S tem je anglo-ameriška vojska uprava izrekla priznanje našemu delovnemu ljudstvu za vsa njihova nesebična in iskrena žrtvovanja v skupni borbi proti naci-fašizmu.

Člen prvi omenjenega ukaza se glasi: Odstavek 1: a) S tem se potrjuje in odreja, da bodo popravila ali obnove hiš, ki jih je ZVU že opravila, ali jih še bo opravila v vsakem izmed opustošenih krajev, omenjenih zgoraj, izključno na stroške ZVU. Lastniki ne bodo zdalej niti kdaj pozneje imeli nikake obveze, da bi plačali ali prispevali k stroškom takih popravil hiš ali njih delne obnove.

b) Niti ZVU, niti kaka druga ustanova bo mogla staviti lastnikom teh hiš kakršnekoli zahteve za stroške teh popravil ali obnove, naj gre za celotno ali delno popravilo hiše, ne zdalej ne kdaj pozneje.

c) Niti ZVU, niti kaka druga ustanova ne bo imela zdalej ali kdaj pozneje kakih terjatev do lastnika ali lastnine, bodisi z vključbo ali pa kako drugače za stroške teh popravil ali obnove, naj gre za celotno ali delno popravilo hiš.

Odstavek 2: Sem pa tja se poleg zgoraj omenjenih krajev lahko javno proglasijo za opustošene kraje, kot zgoraj omenjeni tudi drugi kraji. Za popravilo ali obnovo hiš v takih krajih bodo veljale vse določbe stavka prvega člena, ki vključuje določbo o popolni ter stalni oprestitvi lastnikov ter lastnine od slehernega obveznega plačila ali prispevkov za stroške takih popravil ali obnove, naj gre za celotno ali delno popravilo hiš.

Odstavek 3: Popravila ali obnove hiš v opustošenih krajih se bodo opravljala do takega obsega, kot se bo v skladu z navodili, ki jih bo izdal javni častnik za javna dela pri ZVU, zdelo potrebno, da bodo hiše spet primerne za stanovanje.

Iz ukaza je razvidno, da se obnova po tem ukazu nanaša na vsa že izvršena, kakor tudi na vsa hodoča popravila v vseh krajih navedenih opustošenih krajev. Ukaz ne izključuje možnosti, da se proglasijo za opustošene tudi drugi kraji. Taka proglasitve pa se bo morala izvršiti javno.

Vsa ta dela se vršijo pod vodstvom glavnega častnika za javna dela pri ZVU, majorja Richardsovna, Tehnični vodja del je poročnik Gibson, strokovnjak pa ing. Dobrosljubov.

Dosedanja dela so dala rezultate, ki so skoro v vseh pogledih zadovoljivi. Kmečko

...in Mrzli Rupi

Tudi v Mrzli Rupi pri Vojskem se z vso naglico pripravljata stavbni material in pesek za obnovitev od italijanskih fašistov požganih hiš. Tako so pri Grudnovih za spravili hišo pod streho. Enako so pripravljali temelji za obnovitev hiše pri tov. Vovčini Filipu, ki je v ta namen pripravil že ves potreben stavbni les. Pa tudi tov. Filip Vovčina namerava obnoviti hišo. Tudi on je za marsikaj pripravil za obnovitev svoje hiše. Da mu bode omogočena neovirana obnova, pripravja v ta namen oglje, ki bo služilo naši industriji; na ta način mu bo omogočena hitrejša obnova požgane hiše. S tem je naš dobi »Omevnikar pokazal, da je treba v borbi za našo obnovo in popolno gospodarsko neodvisnost prijeti s podvojeno silo za delo »Konec po Mrzli Rupi, opaziš pripravljene ogromne kupe peska, ki bo služil za obnovo vsaj Vojsko. Ves ta pesek so minuli teden pripravili člani trgoveškega in gostilniškega združenja.

Opazja se, da se vse resno zaveda naša borba za gospodarsko obnovo; vsi so se oprijeli dela naše načrtne obnove, kajti dobro se zavedajo, da je treba najprej našim požganim kmetom pomagati ako hočemo deželo čim prej gospodarsko dvigniti.

Razstava idrijskih dijakov

Tudi naši dijaki hočejo pokazati na razstavi uspehe prvega šolskega leta po končni osvoboditvi. Iz razstave, ki je nameščena v dveh okrašenih učilnicah, je spoznal vsa iskreno ljubezen, ki je danes goji naše učitelstvo do zupanih jim otrok. Že pri tej razstavi je marsikateri skrbna mamica prišla do prepričanja, da so današnji vzgojitelji naših otrok zrasli iz naroda, ki je mnogo pretrpel v času fašistične okupacije, da hočejo s praktičnim poukom v šoli olajšati napredek naših otrok v njih bližnji bodočnosti.

Obnova v Čekovniku

Pred kratkim sem bil na obisku v Čekovniku. To je majhna vasica, ki leži nad Idrijo, pred tremi leti je bila skoraj vsa požogana in izropana, s strani fašistične hordje. Dasiurva je bila skoraj vsa vsa izropana, vseeno ni šel skoraj noben partizan prazen od hiš.

Mladina je, vsa ponosna, kajti v njeni sredi prebiva tudi naša partizanska mamička Černogorčanka, ki je dala za našo borbo štiri sinove. Ustanovila si je svojo brigado, ki bo nudila pomoč pri načrtni obnovi.

Kakor za časa borbe, se tudi sedaj vsi zanimajo za razne probleme. Tudi obnovi so povelili vsi pažino. Tako so s skupno pomočjo že obnovili nekaj gospodarskih poslopij. Tudi les imajo pripravljen za ostenje. Nekateri kmetovalci so sklenili napraviti si apnenice. Pri tem pa tudi ne pozabijo na svoje sosedo vojskarje, ki so jim že šli pomagat prevajati različne materiale. Po košnji bodo še šli vsi na prostovoljno delo na Vojsko. Za obnovo so prispevali 700 lir.

Pa tudi na delovno ljudstvo v Trstu, ki se mora še danes boriti proti ostankom fašizma, niso pozabili: zbrali so 992.— lir prostovoljnih prispevkov.

Starši

Obnova

Anglo-ameriška vojska uprava je izdala ukaz št. 146. Ta ukaz obravnava popravila od vojne uničenih ali poškodovanih hiš v opustošenih krajih, ki so brezplačna t. j. brez stroškov ali obvez za lastnike.

Ukaz št. 146

Anglo-ameriška vojska uprava je izdala ukaz št. 146. Ta ukaz obravnava popravila od vojne uničenih ali poškodovanih hiš v opustošenih krajih, ki so brezplačna t. j. brez stroškov ali obvez za lastnike.

Za opustošene kraje je anglo-ameriška vojska uprava proglasila sledeče kraje: Makovlje, Kazlje, Selo; Stanjel na Brasu; Ribenberk; Tomaševce, Komnu, Vojsko; Malj Dol; Miren; Rubije, Prvačino; Dornberk; Bilje; Soltan; Kremberk; Bukovico; St. Peter; Medjo vas; Cerovlje; Mavčina; Vižovlje; Stanovišče; Zago; Gorjio Breto; Čezotno, Vilo Svima; (Svini dol) in Bržno dolino. V teh krajih so se, oziroma se bodo pričela popravljati uničena ali pa poškodovana stanovanjska.

Osnova za določitev opustošenih krajev je bila poškodovanje zaradi vojne ali pa zaradi naci-fašističnega t. j. nemškega ali italijanskega maščevanja proti partizansko delovanju.

S tem je anglo-ameriška vojska uprava izrekla priznanje našemu delovnemu ljudstvu za vsa njihova nesebična in iskrena žrtvovanja v skupni borbi proti naci-fašizmu.

Člen prvi omenjenega ukaza se glasi: Odstavek 1: a) S tem se potrjuje in odreja, da bodo popravila ali obnove hiš, ki jih je ZVU že opravila, ali jih še bo opravila v vsakem izmed opustošenih krajev, omenjenih zgoraj, izključno na stroške ZVU. Lastniki ne bodo zdalej niti kdaj pozneje imeli nikake obveze, da bi plačali ali prispevali k stroškom takih popravil hiš ali njih delne obnove.

b) Niti ZVU, niti kaka druga ustanova bo mogla staviti lastnikom teh hiš kakršnekoli zahteve za stroške teh popravil ali obnove, naj gre za celotno ali delno popravilo hiše, ne zdalej ne kdaj pozneje.

c) Niti ZVU, niti kaka druga ustanova ne bo imela zdalej ali kdaj pozneje kakih terjatev do lastnika ali lastnine